

Norsk Folkeblad

No. 14.

Dette Blad udkommer hver
Lørdag.

Kristiania den 4 April 1868.

Fjerdingaarlig: fint Papir 48 ø,
simpelre 30 ø.

3^{de} Hærg.

Indhold:

Billeder af Livet i en svensk Bygd. — Madagaskar (med fire Billeder). — Kristiania. — De sidste Begivenheder. — Nyheder. — Lidt af hvert.

Billeder af Livet i en svensk Bygd.

(Fortfat fra No. 13).

Da Velkomsthæget var tømt, faldt Samtalen paa Lensmanden, Brændevinsfakten, Nølningen, Fordeleene ved at bruge stor Hat og liden Bænde, Omlægningen af Røngevejen, Skydspilgten, der var den eneste Lyngsel, der paalaa Kronegaarden, Reparationerne paa Kirken, Menighedsmoderne og Fattigforlørgelsen. Man var dengang endnu ikke naaet saa langt frem som til det priselige Skarpskyttevesenet, Sognebibliothekerne eller ordentlige Almueskoler. Andre Tider andre Sæder. Dengang fandtes der i dets Sted næsten i hvert Sogn en gammel skikkelig Kone, som for en ringe Betaling bibragte den opvoksende Slægt dens Kristendomsundervisning, der dengang ikke var saa vanskelig som nu, efterdi da alle bekyndte sig til en Tvo, en Daab, en Gud. Oplysningen var dengang endnu ikke steget saa højt som til Sæfter af næsten lige saa mange forskellige Slags, som der var Tungemaal ved den første Pintsefest. En nøjede sig med, at de Unge lærte at læse ordentlig i Bog, lærte Luthers Katechisme fra Perm til Perm og saa nogle Salmer i Salmebogen. Skrive sit Navn var det sjældnen nogen kunde, medmindre der var særligt Anlæg tilstede for saa stor en Kunst, eller det var Nigmænds Børn, som kunde behøve det.

Anders Bengtsen spurgte engang, om det ikke havde været paatænkt, at Per skulde studere til Præst, hvortil Haakon svarede, at det havde været baade paatænkt og paabegyndt, efter som Gutten havde været et helt Aar i Skara; men da han kom hjem i Ferien, og Mor fik høre, at han derinde kun fik tre ordentlige Maal Mad om Dagen, syntes hun, at han ikke trængte at sulte sig for at bli Storfar, „og jeg for min Del,“ vedblev Haakon, „synes, at vil Per med Tiden bli en brav Bonde, saa jeg helst, han blev hjemme og tog Gaarden efter mig; det blev da i trettende Led, at Kronegaarden var gaaet fra Far til Søn. Og ellers har jeg nu syntes som saa, naar jeg har set, hvorledes de stoffers Kapellanerne faar fly Stiftet rundt over efter Diterne sine, at det ikke er stort at gaa og slide ud sin Ungdom efter. Som du ved, har der mere end en Gang været Tale om, at de vilde have mig til Rigsdagsmand, sjønt jeg aldrig har troet mig voksen til et saa magtpaaliggende Kalb; men ved du Anders, blev det mig budt en Gang til, sa jeg det vist ikke fra mig, saa forarget blev jeg, sidste Gang vi skulde ha ny Præst. Først, Gudbevares, skal nu en hel Hob Præster søge; saa skal tre af dem rejse langvejs paa Prøve — og saa er det kanske en fjerde en, der faar Embedet, sliq som det hændte

hos os. Den første havde reist over 20 Mil, og han kjendte vi da lidt eller intet til; men sees kunde det paa Vogn og Sæletøj, at det var en Kar, som havde sit i god Stand, og baade Drengen og Gamperne var ved godt Hold. Han, som saa kom, gav ikke den første noget efter, hvad Præfingen anbelanger; han kunde Bibelen udenad paa sine fem Fingre og trængte ikke til at staa og lede efter Ordene i Papiret, og Bekjendtgjørelserne, de rendte for ham, som de var det klare Vand, og messe kunde han, saa det sang igjen i Kirken. Og saa den tredje, som var Naag til Gamlepræsten, han havde jo Konen med sig paa Prøvepræfingen, og baade ham og hende gav vi jo Haand og Ord paa, at vi skulde ta ham og ingen Anden. Og saa efter alt dette her Besvær og Opstyr sender de os sliq en Hofprædikant paa Halsen og spør ikke efter det, at et helt Sogn har givet sit Løfte til ham, det vilde ha, og nu maa staa der for ham som Narre eller Bedragerer. Den der Byfanten skal ikke ha været højere end Fængselsprædikant forud, og En kan da ogsaa godt se paa ham, hvad Slags Folk det er han har havt at gjøre med før, og at han vil ta os Sognefolket sit paa samme Sæt. Det synes vel, som om han skulde ha kunnet studere sig saa meget Vet til som at tage Skiffen, der han kommer og ikke selv bringe den med sig; men det, kan du tro, er ikke saa. Blandt andet Galenskab, han har for sig, rejser han Sognet rundt for at lære os gamle Bønder Jordbrug og Kreaturitel. Jæet, du, vil han skal ha al Jøden maalt og vejet, og hvor det bar hen med det, kunde En bedst se hos ham selv i Vaares, da den ene Dren efter den anden sturtede, naar de satte dem for Blogen. Præsten, synes nu jeg, trenger ikke at være Jordbruger; fik jeg raade, skulde alle Præstegaardene sælges, og bare Renten af det, En fik for de store, prægtige Gaardene, skulde godt forslaa som Løn til Præsterne; Baaningshus og Have var alt, hvad de skulde ha og saa en bestemt Løn i Penge som andre Embedsmænd, maa vide. De har det vanskeligt nok mange af de Staffarerne for at skaffe sig Redskaber og andet, som de trænge; det kan En bedst se paa den der Fanten, de har sendt os paa Halsen, han har maattet laane sig til hver eneste Skilling til Besætning; men ikke ser En noget til Fattigdommen hos ham; baade Borde og Stole, tror jeg, er forgyldte og glasferte. Jeg har nu bare været i Huset hans en Gang, og det var, da jeg kom til ham for at betale for gamle Mor min sin Begravelse, og hvad synes Du, han bad, jeg skulde tage mig ivare for den tyrkiske Matten, som laa paa Gulvet, og saa sa han, vi skulde gaa ud i Forstuen, mens vi taltes ved. Men den, som gif frem til Bordet og satte sig, det var Haakon Kronegaarden, og saa meget Sandt havde nu vel den Fanten aldrig faaet i sig før. Ingen anden end han, og det sa jeg ham lige i Synet, havde taget Livet af gamle Mor min. Hun havde aldrig en frisk Dag mere, siden hun var paa Overhøring i Høst for et Aar siden, den

første han holdt i vor Rode, og da han ikke skjæmtes for at bede Mor min komme frem og læse, fast hun var 72 Aar gammel, og da hun svarede, hun ikke saa uden Brillen, tog han frem en hel Pakke, han havde med sig og bad hende søge ud et Par, som kunde passe. Læse kunde hun nok, det var grejt; men med at læse i Bog gif det smaat, kan En skjønne, og saa sa han, at hun ikke fik komme til Alters, før hun havde været hjemme hos ham og faat Undervisning, og den Stam blev hendes Død. Vi Mandfolk, som var tilstede, satte os fore, at vi skulde snakke Rønsong til ham ved Middagsbordet; men hvad synes Du om sliq en Præst, han talte os for den gode Mening, men han turde ikke spise anderledes, end han var vant, og saa kjørte han sin Vej fra hele Overhøringsskalaset. Og vi som havde sliq galant Præstegaard før! Dengang glæded jeg mig til Julen som Børnene til Lysene, for det var Skif og Brug i Gamlingen sin Tid, at vi Mandfolkene fulgte ind med Provsten efter Gudstjenesten og fik os lidt at tære paa, som den gamle Hædersmanden sa. Kvindfolket fulgte Provstinden ind i Storstuen paa Kaffe og noget at bide. Vi skulde smage lidt paa Julekosten, som vi Sognefolk havde bekyndt ham med, sa han altid, og da var han saa blid og fin. Selv drak han os til, og sliq et Øl, som det Provstinden kunde brygge, det kommer der ikke saa snart nogen og gjør hende efter. Dengang var det en Glæde at besøge sin Sjælesørger, baade den Dag En gav, og den Dag En tog. Altid kjørte jeg selv min Tiende til Præstegaarden, og naar Gubben da slog mig paa Skuldren og sa som saa: „Altformeget fra Kronegaarden, min hæderlige Haakon Persson,“ svarede jeg bare: „Lidt til Hjælp til Julebrygget, Deres Velærværdighed.“ Og hvad betyder vel en halv eller hel Tønde Korn mer eller mindre, naar En har med sliq Folk at gjøre? Vi vidste at sætte Pris paa hinanden; nu derimod synes jeg, Kornet mit er for godt til at sende til denne, for han gjør ikke Ret for det. Det, han skræler mest om i Kirken, er Brændevinsdriften; men dermed er det nu ikke saa farligt, siden den gamle Landmaaleren fik Folket til at holde op med Kapløring og Markeder og Auktioner. Det var det Bedste, den gamle Knarken gjorde i sine Dage. Jeg kunde aldrig rigtig komme ud af det med ham, fra det han forrettede den store Udskiftningen i Vællersby, hvor jeg led svare Uret, og Gud ved, hvorledes han bar sig ad, for alle klagede de over, at de havde faat for lidt. Det eneste, han har gjort rigtig efter en Snor i sine Dage, det var, da han gif op Mærket mellem din og min Skog, men der er det en lang Gjerdesgaard, vi har at holde istand, og det er ikke frit for, at Besøget her idag gjælder, at vi for Fremtiden kunde faa væk den Gjerdesgaarden, for, ser Du, hvis vore Børn kom ihop, saa kunde Gaardene vore med Tiden lægges sammen til et Brug.“

Saa klogt et Forslag, mente Anders Bengtsen, havde han ikke noget imod og til Bekræft-

telse paa Overenskomsten slog Mændene Frakke-
Kjæderne sammen¹⁾.

Elin afbrød nu Samtalen ved at sige til, at
en tarvelig Madver med, hvad Huset i en Hast for-
maade, ventede i Forstuekammeret. Gamlingerne
lod sig til Elin's store Glæde Maden smage;
men Per havde hverken Lyst til Mad eller Drik.

Elin, som før ikke havde havt Tid til at være
inde i Stuen, uden medens hun fyldte M i Spøls-
kruset, og dengang hørt Faderen tale om alt an-
det end Frieri, troede nu, at Besøget ikke havde
gaat ud paa, hvad hun mest frygtede. Hun blev
derfor hel overrasket, da Haakon, efterat Maaltidet
var forbi, varligt drog hende ned paa sit Kæde, og
idet han skjælmst klappede hendes blussende Kind,
sagde: „Nu, Gubdatter min, du har vel ikke
Hjertelag til at se din gamle Ven Haakon Pers-
son for din Skyld rejse hjem med uforrettet Vrend,
da det er baade første og sidste Gang, jeg er ude
som Talsmand. Det er nu saa, at jeg og Far
din har lagt over, at du og Per skal ha hin-
anden.“

Elin forsøgte at sige noget; men der kom
ingen Lyd over hendes Læber; hendes Blik var
urpærligt sænket mod Gulvet.

„Du siger ikke noget?“ sagde Haakon og saa
forskende paa hende.

„Men tier og samtykker som et godt og lydigt
Barn,“ faldt Anders Bengtsjon ham i Taler; og
skjønt Per og Elin under hele Besøget ikke havde
vekslet et Blik, langt mindre et Ord med hinan-
den, var de alligevel nu tvølvende.

„Naa, saa du det gif for sig alligevel,“ sagde
Anders Bengtsjon til sin Datter, da de Frem-
mede var rejste. „Et Bryllup skal du saa, hvis
Mage ikke har været spurgt i Mands Munde;
Krone, vil jeg, du skal bære; fire Spillemand skal
vi ha, og du skal saa se, at jeg hverken har glemt
Hallingen eller Jøsehærspilken, skjønt jeg ikke
har dandsset den siden paa Haakon Kronegaardens
Bryllup, som stod tre Maaneder efter mit. Haa-
kon vilde, I skulde have Bryllup i Julen; men
jeg vil, I skal vente til Santhanstid. Du, som er
saa klejn, kunde saa dig en Hølsot i den kolde
Kirken vor. Hvad siger du, om jeg tog og skjenkte
Kirken et Orgel paa din Høderdag? Saa blev
den Dag erindret i evindelige Tider — og jeg
med, forstaar sig.“

Imens klædte Anders Bengtsjon af sig, gif
tilsæns og sovne snart, tilfreds og vel tilmode,
bag sit tæt sammendragne Sengeomhæng.

Men sov han godt, saa var der andre i
Stuen, som vaagede, nemlig Elin og hendes mo-
derlige Veninde Katarina, som havde delt Seng med
sin Husbondes Datter, lige siden denne var vokst
fra Buggen. En tredie En, som heller ikke sov,
var Elin's Søffendebarn, den toogtyveaarige Jonas
Andersson, der tidlig havde mistet baade Far og
Mor, og som, da han ikke havde Lyst til Hande-
len, blev taget som Dreng paa Sørby, da han
var konfirmeret.

Medens Anders Bengtsjons Hustru levede,
havde Jonas været som Barn i Huset; men efter
hendes Død blev det anderledes. Anders sagde,
han havde sat saa meget til paa sin Svoger, Gut-
tens Far, der ligesom Anders Bengtsjon selv
i sin Tid havde været Handelskarl.

„Græd ikke, du Elin,“ sagde Jonas, medens
han selv slugte Taarerne, „det nytter ikke til no-
get. Du faar give alt i Guds Haand. Ligger
du nu længere der og græder, saa ødelægger du
ganke Djæne dine. Jeg skal kjære Bidjer imor-
gen; kom da til mig med Frokosten, saa kan vi
tales ved. Sov nu godt og drøm om ham, du
har mest kjær.“

Den næste Morgen paa Slaget fire stod Jo-
nas op, vadskede sit runde, skinnende Ansigt, hjem-
mede sit sortkrølede Haar, der var tværklippet i
Længde med Drene, faldt saa paa Kæde ved den
nederste Bænk i Stuen, hvor han fra Barnearene
havde sovet, og forrettede sin Morgenbøn. Der-
paa gif han frem til sin Husbonde, drog ham
sagte i Armen og spurgte, om han nu straks skulde
tage paa med at hugge Bidjer.

„Hvad skal det til?“ spurgte Anders Bengtsjon.

„Jo, Farbror ved vel, at vi skal sætte Gjerde
om Stormarken,“ svarede Jonas.

„Ja, saa var det. Men saa fat i Storbru-
nen og tag ham med dig, naar du kommer hjem
for at saa Labit.“

„Ja, Farbror; men Storbrunnen er ligesom
lidet Gran brudt, saa I faar vel ta en af de
andre.“

„Brudt, han? Hvad er det for Snaf? Jffe
var han det isøndags, da jeg havde ham til Kirke,
og siden har han ikke været brugt.“

„Men I mindes vel, at Lars havde ham til-
laans til Kværnen, for vi kjørte Besfyld med de
andre den Dagen, og da var det nok, det hændte sig.“

„Dg til det har du ikke talt om før nu?“

„Farbror var ikke hjemme, da Lars kom til-
bage; men vi talte om det til Elin, og saa smurte
vi ham, som I plejer at gjøre, saa han blir nok
bra, om vi holder ved et Par Dage til.“

„Han skal minsfandten slippe for at saa laant
Hestene mine en anden Gang; de kan bære det Sæt
for Sæt til Kværnen, saa kanste det blir drygere
end at male hele Lønden paa en Gang. Jeg
tænker, han kommer snart og jamrer sig igjen, at
det er forbi, og at han ikke kan arbejde, fordi de
ikke har noget at putte i Munden. Men det er
ikke Smaabitte, som skal til der, og ingen kan
holde ud at hjælpe dem, sliq som de skaffer sig
Stuen fuld af Unger. Jeg har ikke havt Raad til
at føde mer end et Barn; men Husmanden min
kan ikke nøjes med mindre end otte. Jeg ved, at
Bladsen er god og i forparlig Stand; men naar
Grøden vel er kommen ind, er den oppist, naar de
har faat tørstet og betalt tilbage, hvad de har faat
laane. Aldrig kan de Staffarerne lære sig at
holde ordenlig Hus; — jeg tror de baade spiser
og drikker Mel for at saa Ende paa det.“

„Na Farbror, I ved vel, at naar En ikke har
andet end den Smulden Mel, da gaar den snart
med. Melk har de jo ikke havt nu paa lang Tid.
Det var vel ikke blevet saa knapt for dem, om ikke
Tassen havde revet Koen deres.“

„Ja, de kunde passe paa det vesle, de har.“

„Na, Staffars Lars, han maatte jo til Byen
den Dag, Ulykken hændte, med Møtterne, Britta
havde været til Farverens Kone, for at de kunde
saa nogle Skillinger til Præsten, som skulde kristne
Tovillingerne deres, som hun sit. Men det er
sands, at Fattigdommen er der ingen Ende paa,
og underligt ser det ud med Retfærdigheden, naar
Udyrene skal slaa Røerne i deres eneste Ko, mens
jer tolv faar gaa urørte i den samme Hagjen.“

„Kanste Du vilde jeg skulde givet dem en af
mine denne Gang ogsaa, som jeg gjorde for et
Par Aar siden, da samme Ulykken hændtes dem?“

„Na nej, Farbror. Men I skulde ikke ha
sat Jer imod Provsten, da han vilde læse op om
Offer til dem i Kirken.“

„Jo, ser Du, det vilde jeg ikke vide noget
af, for jeg er den, som kan hjælpe mine egne uden
Andres Hjælp, og forresten snakker Du der om
noget, Du ikke skjønner Dig paa. Faar de ikke
den største Mesingkruffen vor fuld med Melk
hver Uge? Men gaa nu, saa I kan komme jer i
Arbejde og ta saa Storbrunnen og den anden med
hjem, saa jeg selv faar se paa ham.“

Anders Bengtsjon vendte sig derpaa mod
Bæggen og sov endnu godt et Par Timer, indtil
Bespektosten stod paa Bordet.

Tid om Madagaskar.

(Ved Halvdan Sommerfelt.)

(Slutning).

Ogsaa Dyreverdenen er paa Madagaskar me-
get rig. Mærkeligt nok er den væsentlig forskjel-
lig fra det nærliggende Ostafrikas; thi hverken Lø-
ver, Tigre, Elefanter, Giraffer, Næshorn eller
Flodhest findes der. Det Samme er for Resten
og saa Tilfældet med Dens Beboere; de ere me-
get forskellige fra Afrikas Negre, navnlig ere de
fri for disses skarpe Hududdunstning, der tykkes
Europæeren saa modbydelig, og mangle i det Hele
det egentlige Negerpræg. Beboernes Antal an-
slaaes, rigtignok mere paa en Slump, til 4½ Mil-
lioner, som man da fordeler saaledes paa de 4
Hovedafdelinger, af hvilke Folket bestaar: 1. Ho-

waerne 750,000; 2. Sekalawerne paa Vest-
kysten 1,200,000; 3. Betzileerne i det Indre
1,500,000; 4. Betanimenerne paa Østkysten
1,000,000. Tidligere synes Folkemængden at have
været langt betydeligere; derfor taler Levninger
af Landsbyer og Vandledninger i mange Egne.
Lange, blodige Krige, Slavehandel, Børnemord
og Giftbægeret, der lige til 1861 brugtes i Ret-
tergang som en Gudsdom, have fortyndet Be-
folkningen.

Uf de nævnte 4 Afdelinger af Folket er Ho-
waerne den mest fremragende. Denne Stamme
har til Forskjel fra de øvrige Madagasfer, der ere
forte, en olivenfarvet Hud; dog er der ved Bland-
ning opstaaet en saadan Mængde af Overgange i
Hudfarven, at det mangen Gang er umuligt at
sige, til hvilken Folkestamme det enkelte Individ
hører. Paa samme Maade forholder det sig med
Haarets Kjendemerke. Dette er hos de forre
Stammer uldagtigt, hos Howaen derimod egent-
lig glat eller kruset; men man ser fuldt op af Sorte
med Howaens glatte og krusede Haar. Forøvrigt
ere Howaerne et kjæft, vakkert Folkeslæg med fint
formede Lemmer. Ansigtet er noget plat; men det
fine, bløde, forte Haar, de friske, rødbrune Øjne
og den velbannede, tynde Læbe, der dog ogsaa
ofte er tyk og fremstaaende, gjør mange af dem
endog smukke. Baade Hudfarve, Haar, Ansigt-
dannelse, Sprog og mange Stikke vise klart, at
Howaerne ikke høre til Madagasfers Urindvaanere;
men at de ere af malayisk Herkomst. Hvorledes
deres Forfædre nu ere komne de Tusinde Mile
over Havet til denne Ø, bliver altid en Gaade;
selv fortælle de, at de for over paa en Flaade,
Smidertid gif det her, som det er gaaet overalt,
saa langt Historien ved Bæstet, at nemlig de Sorte
omendkjønt langt overlegne i Antal maatte ligge
under for de lysere Farvede. Saaledes finde vi
ved Begyndelsen af dette Aarhundrede Howaerne
midt i Landet i Besiddelse af den smukke Pro-
vinds Antova, som de i sin Tid have frataget de
oprindelige Beboere, Vajimbaerne. Dengang vare
de dog endnu ikke anseede som overmægtige de
andre Stammer; kun havde de Ord for at være
dygtige Smede og flinke Bøvere. Men nu frem-
stod Dianampuine, Høvding i Antananarivo,
en dristig og tapper Mand, og underkastede sig
flere af de forskjellige Hwahövdinge; og efter
saaledes at have samlet den hele Stamme under
sig, udvidede han sit Herredømme yderligere og
opkastede sig snart til Konge over hele det Midtre
af Øen. Nogle af hans sidste Ord for hans Død
i 1810 var følgende Opmuntring til Thronarvin-
gen: „Madama — gif Dig ikke No, for Du har
taget hele Øen!“

Med denne Kong Madama træder Madag-
askar ind i Historien; thi han kom i Berørelse
med Europæerne. Dette er dog ikke saa at for-
saa, som om Europæerne først nu kom til Rund-
skab om Øen; dette var allerede skeet i den anden
Halvdel af det 13de Aarhundrede ved Venetianer-
en Marco Polo, der paa sine Rejser havde
hørt Tale om den; og efterat den i 1506 var
opdaget af Portugiserne, for hvem den blev et
velkomment Anløbssted paa deres store Handels-
rejser, sættede Franskmændene Øje paa den og
erklærede den endog i 1642 for en fransk Besid-
delse. Men med Alt dette var Øen dog ikke kom-
men i nogen egentlig Berørelse med Europæerne.
Baade Portugiserne og Franskmændene havde gjort
gjentagne Forsøg paa at sætte sig fast, og begge
havde ogsaa forsøgt sig i Missionsgjerningen, men
tirrede af de Fremmedes Havesyge og deres Mis-
sionærers uvise Fremgangsmaade, havde de Ind-
fødte nedhugget Europæerne saagodtsom til sidste
Mand. Ogsaa fra engelsk Side var der længe
forgjæves skeet Forsøg paa at grunde en Koloni
paa Øen; men i 1815 lykkedes det endelig for
disse ved Robert Farquhar, Statholder paa
Mauritius. Denne Mand ivrede utrættelig for
Slavehandelens Afstæffelse og begyndte i den An-
ledning Underhandlinger med Kong Madama;
men dermed blev Vejen banet ogsaa for Civilisa-
tionens og Kristendommens Indførelse paa Øen.
Den unge Konge, som allerede tidligt røbede store
Gaver og en mærkelig Landsmodenhed, havde
nemlig ved de tilfældige Sammentraf med Euro-
pæerne lært at skatte deres højere Dannelse og
brændte af Begjærlighed efter at delagtiggjøre
sit Folk i deres Goder. Han modtog derfor med
megen Venlighed den Udsending Hastie, som

¹⁾ En ældgammel Skik blandt Almuen i Vestergyl, som
høberligt Folk imellem ansaes for at have lige Kraft
og Virkning som skriftlig Kontrakt. Det var ikke
isjældent, at endogsaa Gaardkjøb paa den Maade af-
sluttedes og først senere fik lovmæssig Betræktelse.

Jarquhar i 1817 stiftede til hans Hovedstad for at knytte en varmere Forbindelse med ham, og i det følgende Aar sluttedes en Overenskomst, ifølge hvilken Radama forpligtede sig til at forbyde al Slavehandel saavel i sit eget Rige som i de Landstaber, der vare afhængige af ham, mod at han erholdt en aarlig Skadeserstatning af Englenderne. Dette udstraffes senere derhen, at Jarquhar ogsaa skulde paatage sig at skaffe Kongen engelske Haandværksfolk, og denne Anledning benyttedes nu ogsaa til at skaffe det engelske Missionsseleksions Udsendinge Indgang (i 1820). Kongen modtog dem alle lige venligt; baade Haandværkere og Missionærer skulde nyde hans Beskyttelse, og at det var alvorligt ment, viste han, da han lod bygge Huse til Missionærerne, for at de kunde „undervise hans Folk i at blive lykkelige“. Missionsgjerningen begyndte med Oprettelsen af en Skole, der efter Kongens Ønske skulde nævnes „den kongelige“, og som efter faa Maaneders Virksomhed var besøgt af over 20 Børn, der dels tilhørte selve Kongefamiljen dels de fornemste Familjer i Staden. De følgende Aar viste en ligesaa heldig Udvikling. I 1826 var Skolernes Antal i og omkring Hovedstaden vokset til over 20 med et Par Tusinde Børn, og Missionærerne prædikede samtidig Evangeliet i Landets Sprog. Kongen selv fulgte denne Virksomhed med den største Interesse; men han skattede dog endnu højere de Fremstredte, som hans Folk gjorde i borgerlig Henseende, og saa med Stoltshed de nye Huse, Bejaanlag og andre Forbedringer efter europæisk Mønster. Ud disse Veje opnaaede England ved den kloge og dygtige Hasties Bestræbelser en stedse voksende Indflydelse paa Den. Den engelske Regjering anerkjendte snart Radama som Konge af Madagaskar og opmuntrede ham ivrig til at underkaste sig de endnu ikke betvungne Dele af samme; og da den unge Konge over Omsorgen for de fredelige Syssler ikke havde forglemt den døende Faders Ord, var han i denne Henseende let at lokke. Den ene Provinds erobredes efter den anden, og allerede i 1824 kunde Radama erklære sig for Overherre. Men saa heldig denne Udvikling var for Englands Interesser, saa uheldig var den for Frankrige, der fremdeles omgives med Planer til at underkaste sig den hele eller ialfald enkelte Kyststrækninger og Havne paa den; og medens Hastie understøttede Radama, tog derfor Frankrige paa sin Side deres Parti, der endnu ikke vare betvungne af ham; og siden den Tid have de to Sømagters Intriger mod hinanden paa Den ingen Ende villet tage.

Radama døde i Juli 1828 kun 37 Aar gammel. Ved Hasties Død, der indtraf et Par Aar forud, og som han tog sig meget nær, havde han mistet sin bedste Støtte og nedfandt nu i Drik og andre Laster. Imidlertid vare allerede store Forandringer til det Bedre foregaaede paa Den. Da Frisite første Gang kom til Kongen, var hans Levnis endnu ganske som de Indfødttes; han sad med dem paa Gulvet paa en Matte og bar det almindelige Klædningsstykke, Lamba, et Slags Tørklæde, der kastes over Skulderen og hænger løst ned over Knæerne. Nu havde Alt ved Høffet faaet et rent europæisk Tilfald, og Civilisationen viste sine velgjørende Spor i alle Forhold. For Resten maa Læseren ikke af ovenstaaende Trætte tænke sig de oprindelige Forhold paa Madagaskar lig f. Eks. Zululandets. Nedenstaaende Billeder vise ligesaa meget som de 3 Homa-Portræter, at vi paa denne D have for os en Befolkning, der staar meget over Zuluerne. Det ene viser os en Gade i Tamatawe, en Søftad paa Østkysten med omtrent 3,000 Indbyggere. De fleste Boliger ere vistnok Hytter; men hvor langt staa de ikke over Zuluerens Kuber? Selv paa Landet, hvor Folket tildels bor i Jordhytter, tækkede med Grene, og hvis Befvemmelighed ofte deles med de mindre Husdyr, er Beboelsesrummet dog altid forsynet med et Vindu. I Byerne derimod indeholder Huset gjerne baade Sovestammer og Dagligstue. Istedetfor Møblerne paa Gulvet bruger man her en ordentlig Seng til Leje, og der findes Borde, Spejle, ja endog Gardiner. Meget yndet er det at bygge mellem Træerne, saa Huset ligesom staar i en Have, omgivet af stuygefulde Palmer, Drangetræer og Figentræer, der udbrede en liflig Wellugt. Et saadant Hus se vi paa det andet Billede. Det er en Homa-Høvdinges Residens i Tamatawe.

I det Hele røbe Madagasjerne en sjælden Sands for Kulturens Guder, og det var ikke Kong Radamas Magt alene, der skaffede Hasties gaarlige Bestræbelser for Agerdyrningens Opkomst saa let Indgang hos Folket. Det Samme var Tilfældet med de mange, gode Lovbestemmelser, som efter hans Tilskyndelse bleve tagne til at sikre den almindelige Fred og Ejendomsret mod Overgreb af Tyve og Røvere; Folket forstod sit eget Bedste.

Da Radama ikke efterlod nogen arveberettiget Søn, udnævnte den store Folkesamling, Kabar, hans ypperste Gemalinde til Dronning. Hun tiltraadte Regjeringen den 3die August 1828 under Navnet Ranavalona. Ganske forskjellig fra sin Gemal, var Dronningen helt og holdent konservativ og ganske hengiven de gamle Skikke, Sæder og Indretninger. Missionærerne vare hende i Vejen; Afguderne og deres Præster udfyldte hendes Hjertes Behov. Derhos viste hun sig meget snart grusom og blodtørstig. Baade udryddede hun med Spyd flere Medlemmer af den kongelige Familie, hvis Magt hun frygtede, og lod tillige den engelske Gesandt, der havde fulgt efter Hastie, grusomt mishandle, idet hun erklærede den med England sluttede Overenskomst for ugyldig. Og hun gav sig ikke dermed; hun besluttede at skaffe sig fra Halsen alle Indvaanere i Riget, der af en eller anden Grund kunde antages at være imod den af Radama erobrede Overhøjhed. To Afdelinger af Hæren udsendtes i dette Øjemed, og Aar efter Aar bleve Tusinder af fredelige Folk, ikke alene Mænd, men Kvinder og Børn, dræbte, mishandlede og bortførte som Trælle, medens Landet herjedes og Landsbyerne brændtes.

Naturligvis var det ikke at vente, at en saa mistænkelig Regent skulde vise sig venligstindet mod Missionens Gjerning, og dog saa man i Begyndelsen af hendes Regjering intet Spor af fiendtligt Sindelag mod den. Tværtimod erklærede hun kort efter Tiltrædelsen af Regjeringen, at hun ligesom Radama agtede at beskytte og støtte Missionærernes Virken. Men dette blev dog snart tomme Ord. Blomstrende stod den unge Missionsgjerning ved Radamas Død. Omtrent 50 Katekumener vare færdige til at modtage Daaben, og Radama havde givet ubetinget Tilladelse dertil; 32 Skoler med 44 Lærere og 400 Disciple øvede sin regelmæssige Gjerning, og Gudstjeneste holdtes i Landets Sprog 3 Gange hver Søndag. Og saa trykte Skrifter, dels Dele af Bibelen, dels Palmer, dels andre christelige Bøger udbredtes i Tusinder af Exemplarer. Det første Tegm, Ranavalona gav til at ville lægge Baand paa Missionærernes Virksomhed, var, at hun forbyd at holde Skole paa de Steder, hvor Landets Guder havde sine Sæder, og lod indskrive et Antal af over 700 Lærere og Skoledisciple i Hæren. Dermed fremtes snart Halvparten bort fra Undervisningen, og Lærerne lagde fra nu af saameget desto mere Bind paa at trykke og udbrede sine Bøger. Imidlertid var endnu intet forbud traadt Missionen hindrende i Vejen; Guds Ords Fortyndelse havde frit Løb, og Begjærligheden efter at høre Ordet blev bestandig større hos Folket. Ja, ved Frankriges ukloge Optræden blev endog ved denne Tid Forholdet mellem Dronningen og England bedre end før, og Missionærerne som Følge deraf betragtede med gunstigere Øjne. Saa vel gjorde Gud det, for at Fortsetningen kunde høstes i Fred. Den 29 Mai 1831 døbttes med Dronningens Tilladelse 20 Hovæder af Missionær Griffiths; og fra denne Dag af begyndte paa Madagaskar en aandelig Bevægelse, der i flere Henseender søger sin Lige i Historien. Trangen til Ordet blev mere og mere levende; Griffiths Kapel i Antananarijs var overfyldt og ligeledes en Prædikestol, hvor ogsaa de døbtte Indfødtte kunde optræde med Vidnes

I August 1831 oprettedes en ordnet Madagaskar med fælles Troesbekjendelse, og en egen forfatning vedtoges. Nu meldte ogsaa flere Missionærer af høj Rang sig til Daabsundervisning blandt dem Embedsmænd, der stode i høje og adelige Familjer nær; — men nu vare der allerede flere Dage for lang Tid forbi. Dronningen lagde snart tydelig for Dagen, at denne levende Kristendom ikke fandt Bisid ved Høffet. Den ene Indskrænkning gjordes derfor efter den anden i Missionsgjerningen; jaaledes forbyd hun Udbredelsen af Madverer, „fordi Radama havde forbudt Udbredelsen af stærke Drikke.“ Imidlertid var Bevægelsen bleven for stærk til at kunne undertrykkes ved ilige Magtbud, og nogle

Troendes salige Død bestyrkede Menigheden desmere. Men nu blev da ogsaa alt alvorligere Forholdsregler tagne. Man hvilede Dronningen i Dret, at de Kristnes Agt var at spille Madagaskar over i Englændernes Hænder, og at hvad hun nu saa, kun var Begyndelsen til Ulykken. „Snart vilde de Hvides Hær komme og tage Landet; hun kunde jo selv se, at det vilde falde dem let; thi Folkets Hjertes var hos de Fremmede; Landets Regjering var forladt.“ I Marts 1835 udgik derfor den Kundgjørelse, at Dronningen herefter ikke vilde taale, at hendes Underaatter modtog Daab eller kom i Forjamlingerne, og Alle, som hidtil havde sluttet sig til de Kristne, skulde inden en Uge angive sig eller ogsaa lide Døden. Nu bleve Mange forfærdede og faldt fra; men Mange bleve ogsaa tro, gif ærlig frem og bekjendte frimodig sin Kjærlighed til Kristus. Den ene styrkede den anden; man kom sammen om Natten og bad og læste Guds Ord. Saaledes fik den angstfulde Uge en Ende, og Dommens Dag kom. Den kongelige Beslutning udtalte, at de Kristne „havde fortjent Døden; men paa Folkets Forbøn vilde Dronningen spare deres Liv; de skulde degraderes eller lægges i Bøder.“ Saaledes mistede 400 Officerer og Adelige sin Rang, og henved 2000 maatte bøde. Siden udkom ogsaa et Forbud mod at læse de Kristnes Bøger, og dette blev Mange et tungere Bud end det første. De, som ejede Bøger, skulde udlevere dem, og de maatte ikke engang faa Lov at tænke paa det, som stod i dem. Nu var det klart nok, hvor Dronningen vilde hen, og Missionærerne ansaa sin Gjerning paa Den for endt; thi den ringeste Berørelse med dem var nok til at udfætte de Indfødtte for Fare. De ilede derfor endnu kun med at faa den hele Bibel oversat, og da den var bleven færdig i Juni 1835, forlod 2 af dem Landet; de andre 2 fik ved Mærets Slutning Befaling til at gjøre det Samme.

Der indtraadte nu en Hvilestund; man tænkte, at naar Lærerne vare borte, vilde Bevægelsen dø hen af sig selv. Men snart mærkede man, at Farens Dage kun havde jaget de Troende inderligere sammen om den fælles Hyrde. Paa Hjergetopene og andre ensomme og utilgængelige Steder samlede de sig til Bøn og Betragtning, og de nedgravne Bøger kom atter for Lyset. Dronningen blev rasende, da hun erfarede, at de Kristne paa denne Maade trodsede hendes Befaling. Istedetfor som gode Madagasjerne at vise Kongefamiliens afbøde Fædre den skyldige Tilbedelse, vedbleve disse Kristne efter hendes Mening gjensidig at tilbede den engelske Konges Fædre, og denne Ringeakt for Kongehuset og Fædrenes Tro kunde ikke længer taales; nu skulde der flyde Blod.

Man regner i Alt 3 store Forsølgelser paa Madagaskar; thi omendstjont de Kristne helt fra 1837 af, da den første Forsølgelse udbrød, og lige til Ranavalonas Død bestandig trængtes og trykkes, var der dog Hvilestunder, i hvilke de med større Sikkerhed for Liv og Lemmer kunde hengive sig til sin nye Herres Tjeneste. Den første Indfødtte, der beseglede sin Tro med sit Blod, var en ung Kvinde ved Navn Basalama. Efter mange Pinsler i Fængslet blev hun ihjelskuffet med Spyd, og hendes Lig kastet for Hundene. Men den No, hvormed hun, i skarp Modsetning til Madagasjerne vanlige Dødsfrygt, overgav sin Sjæl i Jesu Haand, undlod ikke at gjøre Indtryk. Snart fulgte Andre efter, baade Mænd og Kvinder, der med samme Standhaftighed bleve sin Herre tro indtil Døden; thi dels ved Dist dels ved græselige Pinsler fik man nu og da overvundet en Kristen til at opgive Navnet paa Andre, omendstjont de fleste heller trodsede alle Piner, end de vilde blive Forrædere. Nu sendtes ogsaa Soldater rundt om i Landet for at oppsøge de Kristne, der havde søgt Tilflugt i Skovenes Ensomhed, og de havde Befaling til ikke engang at bemsje sig med at føre dem, de opdagede, til Hovedstaden, men uden Lov og Dom at kaste dem i Gruber og dræbe dem med kogende Vand. Af denne Grund ved man ikke Tallet paa Martyrerne fra denne Tid; kun hørte man altid, at jo flere der ihjelsloges, desto mere voksede Bekjendernes Tal i Landets Indre. Mange søgte i denne Nødselstid ogsaa at redde sig ved at fly over til Mauritius, og omendstjont Dronningen, da hun erfarede dette, nedlagde strengt Forbud mod, at hendes Underaatter for-

lod Madagaskar, slap dog flere over Havet ved Europæernes Hjælp. Men nu blev da atter dette en Grund til fornyet Had mod disse „Fremmede“, og Dronningens Raseri naaede sit Højeste, da Franskmændene omtrent ved samme Tid havde faaet en tvindelig Sakalaver-Høvding til at afstaa dem Nosfi-Be og Nosfi-Kumba, 2 Øer paa Vestkysten, og desuden Andel i Herredømmet paa en stor Del af samme Kyst. Hun besluttede nu ikke at ville taale andre Europæere i sit Rige end de mest nødvendige Haandværkere, og flere franske og engelske Handelsmænd i Tamatame blev derfor bortvist, efterat deres Bøtter vare plyndrede. Ukløgt nok besvarede de 2 førnævnte Magter dette ved i 1845 at lade sine Krigsskibe skyde Byen i Brand, og nu var i nogen Tid al Forbindelse med Den saaledes ophørt, at man Intet vidste hverken om Kristendom eller Politik paa Madagaskar. Endelig kom dog Efterretninger og, mærkeligt nok, gode Efterretninger. De Kristne forfulgtes vel fremdeles; men der var nu gode Tegn til, at den værste Strid var over, og fremdeles hørte man, at Menigheden saa langt fra at være undertrykket og svækket tværtimod haade i indre og ydre Henseende var gaaet fremad. Store Opvækkelser havde fundet Sted, og endog Thronfølgeren, Ranovalonas eneste Søn, var bleven en Kristen.

Naar man betænker den madagaskiske Menigheds Ungdom, bliver den trofaste Kjærlighed, den haade nu og senere ubrivte, endnu mere beundringsværdig, end den er i og for sig. Endnu i 1835, da Missionærene forlode Marfen, vovede de neppe nok at udtale Haabet om, at „Nogle vare i Sandhed omvendte til Gud“. I 1837 dør allerede Rafalama Martyrdøden, og i de 10 følgende Aar fremløffer den græseligste Forfølgelse en Vidnefare, der i Troens Fasthed og Kjærlighedens Inderlighed taaler Sammenligning med den første kristne Kirkes.

Den anden Forfølgelse brød løs i 1849 og var ligesaa blodig som den første, men stilnede allerede af i 1852. Nu saa det i flere Aar ud til, at Ranovalonas Had til de Fremmede og Kristendommen var formildet. Den engelske Missionær, Ellis, fik endog i 1856 Tilladelse til at besøge Hovedstaden, og Dronningen overlod ham til Benyttelse et toetages Hus, der var indrettet med alle europæiske Bekvemligheder. Hun syntes i det Hele mindre mistænksom end før; Handelen med Europæerne havde uhindret Fremgang, og hun vidste endog og taalte, at Sønnen var Kristen. Men dette gunstige Forhold blev desværre i 1857 forstyrret, da Franskmændene fik istand et Komplot, der gik ud paa at støde Dronningen fra Thronen. Nu rasede Ranovalona atter paa sin gamle Vis; de Kristne bleve bestyldte for at have havt Del i Sammensværgelsen og led Døden i Tusindvis, indtil Dronningen en-

delig selv døde den 16de August 1861 i sit 73de Aar.

Hendes Søn besteg Thronen under Navn af Radama den 2den. Selv Kristen, begunstigede han de Kristne og traadte ogsaa i andre Henseender i Radama den 1stes Spor. I Maj 1862 kom Ellis som Missionær til Madagaskar, og snart fulgte 6 andre efter. Foramlingshusene bleve for smaa; derfor rejstes med Kongens Tilladelse 4 nye Kirker i Hovedstaden paa de Steder, hvor Martyrerne havde lidt Døden. Kongen skjænkede selv Tomterne. Men disse skjønne Udgifter forværredes snart. Kongen blev ved sit Selskab

Missionærer, og Dronningen har ogsaa hidindtil vist dem et Sindelag, der lader haabe det Bedste for deres Virken.

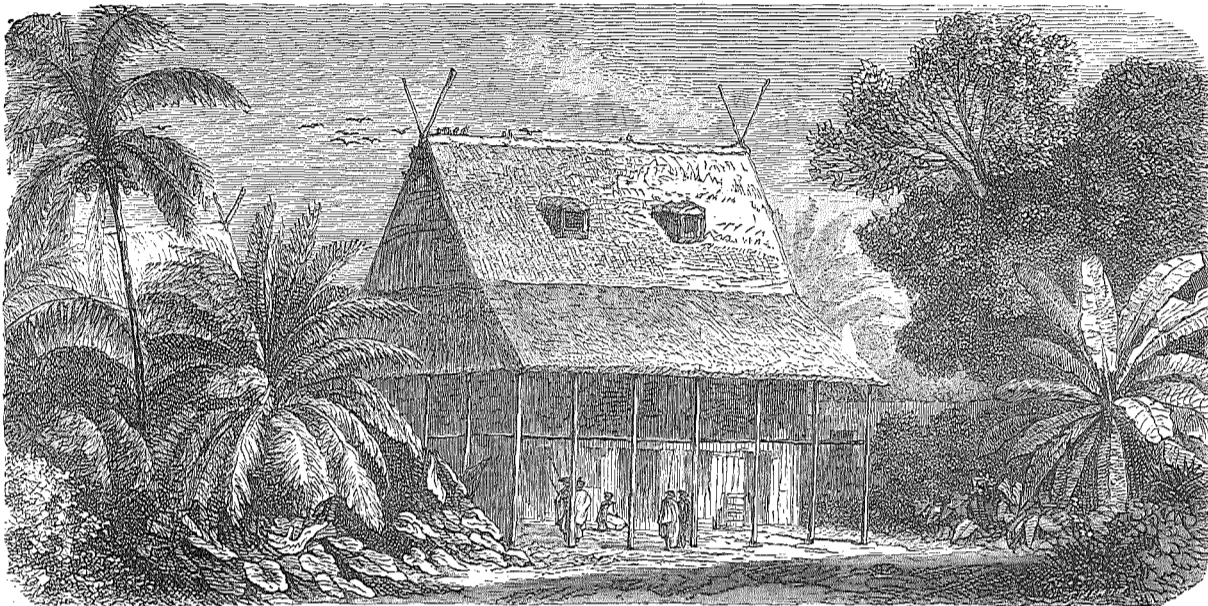
Kristiania.

Den 4 April 1868.

Der har i den senere Tid været skrevet meget baade om, med og for Maalstrævet, saa en gennemgaaende Drøftelse paa sine Steder er bleven fremfaldt. Den opstaaede Bevægelse er fortiden uden Tegn til No eller foreløbig Svulst; det gaar videre med usvækket Liv og Lyst. De, der er Modstandere af Maalstrævernes Iderligheder, og i deres Bestræbelser ser en virkelig Fare for Følkets Udvikling og Dannelse, bør visse- ligst være tilfredse med det Udfald, som Kampen tilskyndende har faaet i den sidste Tid. De to nye Foreninger — nemlig „Vestmannalaget“ i Bergen og „Det norske Samlaget“ i Kristiania — er vistnok ikke Sejersmærker for dem, der bekjempe Maalstræverne. Men paa den anden Side vil det heller ikke gaa an at betragte Foreningerne som Tegn paa Maalstrævernes voksende Fremgang og Trivsel. Det Rette maa sikkert være at anse Foreningerne som fremfaldt ved Maalstrævernes Trang til indbyrdes Hjælp og beregnet paa at forsøge Modstandesonen og Forsvarsdygtigheden under den fortsatte Kamp. Den Uvorenhed, hvormed Enkelte skriver om navngivne Mænd blandt Maalstræverne, kan ogsaa have virket en liden Del.

Hvad man nu end mener og tænker om dem, saa er det vist, at disse Foreninger kan faa en Betydning, baade paa Grund af deres Stilling ligeoverfor det hele Folk og tillige — maatte især — paa Grund af disse Foreningers indbyrdes modstræbende Stilling. Denne Betydning vil

forøges, saafremt den Tankedyndning, der har fremfaldt deres Fortjællighed, skal fortsættes i den Retning, som er antydnet ved et nyt, lidet Skrift af Student E. Mohn, nemlig „Om Maalsagen og det berøgte Maalstræv“, udkommet i disse Dage paa Beyers Forlag i Bergen (Pris 12 S.). Forf. er nemlig selv Maalstræver, men bekjemper desuagtet med Kraft og Iver sine yderliggaaende Meningsfæller i Bergen og slutter sig nærmest til Programmet for „Det norske Samlaget“ eller maaske rettere til Kristoffer Brun og E. Sars. Et lignende Afslag i Maalstrævernes Fordringer og Paastande er tidligere kommet tilsynne, og gjen- tager lige Bevægelser

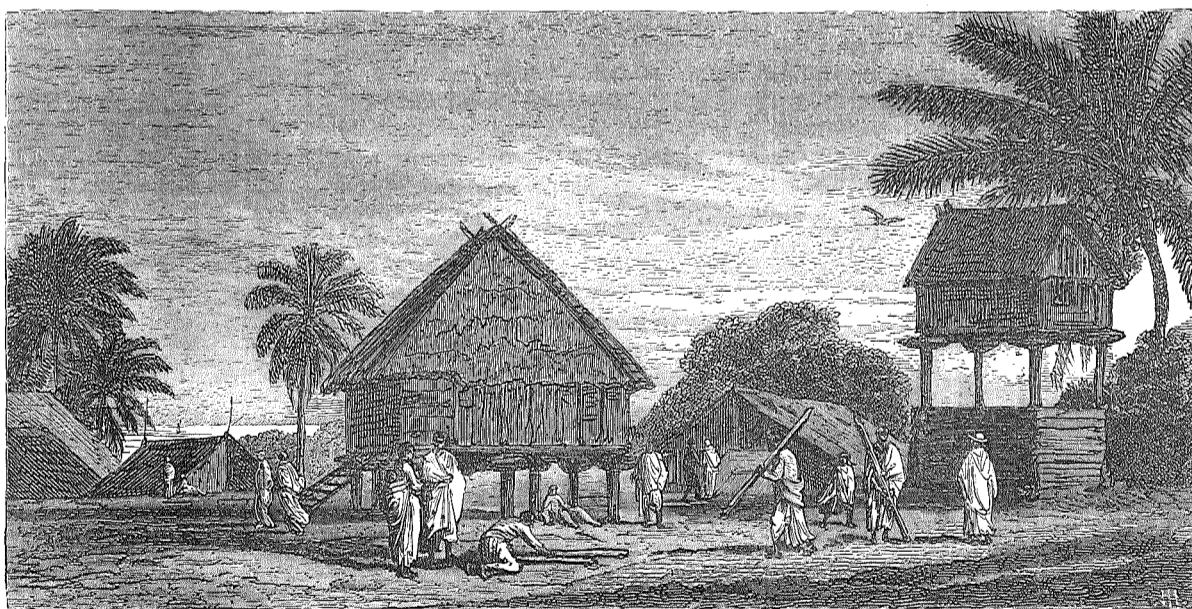


En Hovahövdingens Hus i Tamatame paa Madagaskar.

revet med i alskens Udsejler og teede sig omfider saa ravgalt, at et Parti for at frelse Landet gjorde en Rejsning og kvalte Kongen paa hans Slot den 12te Maj 1863. Hans Dronning fulgte ham under Navnet Rasoharena (d. e. god og mægtig). Før hun udraabtes, maatte hun og Førsteministeren, med hvem hun siden giftede sig, underskrive en Grundlov, ifølge hvilken Kongens Magt er mere indskrænket, Religionsfrihed indrømmet, og fri Udgang til Ni-

get givet Enhver, der vil underkaste sig dets Love.

Vi have før fortalt, at Schreuder i 1865 fik Fuldmagt af Hovedbestyrelsen til at forberede en Norsk Mission paa Madagaskar. Som Følge heraf bleve Missionærerne Jon Engh og Martinus Borgen samt Medhjælper Nils Nilfen bestemte for denne Mission. De ere nu alle 3 i Virksomhed paa Den, men have dog hidtil væsentlig været optagne med at lære Sproget. Med megen Bevillig ere de mødte af de engelske



Ladebygninger paa Madagaskar.

baade Tid og nye Kampe; imidlertid vil baade Sprogrensningen og Maalstrævet virke frugtbringende, hvor paa sin Maade og i sin Kred, skjönt der ogsaa vil kræves Opre, og gaa Kræfter tilspilde.

Måhns Skrift er affattet med Sindbighed, uden derfor at tabe i Friskhed og varm Følelse. Sagen behandles med Oprigtighed og fri for alt Føleri og Dyrskethed. Den dannebe Tone, hvori alt er skrevet, og den Sandhedskjærlighed, hvormed alt er tænkt, gjør Fort. megen Opre og kan ikke andet end vække Læsernes Agtelse for ham, og det gjør Læserne men behagelig selv hvor man er aldeles uenig med Forfatteren.

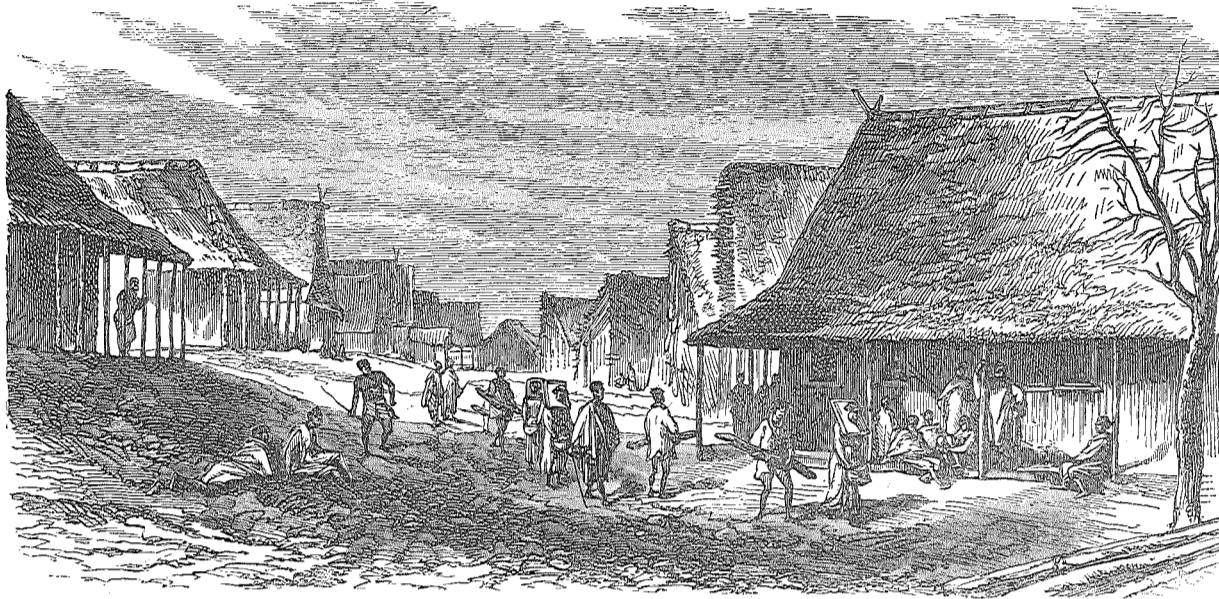
— Af Bibelen i Pragtbind (Dybwads Forlag) er 19de Hefte udkommet. Af Maanedsskriftet „Norden“ er 5te Bindes 1ste og 2det Hefte udkomne. (Brøgger & Christie, Kristiania). Af „Nordfloden efter Synsloven“ foreligger sjerde Levering (Philipsens Forlag, Kjøbenhavn). Lærens „Illustreret Tidsskrift for de nyeste Rejsebeskrivelser“ er udkommet med 3die Hefte. (Philipsens Forlag, Kjøbenhavn).

Lommebog for Landmænd. Det er en gammel Klage, at vore Landmænd ikke føre Regnskab over sin Bedrift. Og dog er det klart, at Regnskabshold er ligesaa nødvendigt her, som ved en-

hver anden Forretning; thi ellers bliver det hele gaaende paa Slump. Folk kunne vel sige, at det viser sig i Enden, hvorledes Bruget har været; men naar Udfaldet er daarligt, saa er Landmanden lige Klog ved Aarets Udløb, og han vil ikke kunne forstaa at brise bedre et andet Aar, naar han ikke har et Regnskab, som viser, hvor store Udgifterne have været, eller hvorledes Indtægterne have været anvendte. Og har Bedriften lønnet sig, vil Landmanden heller ikke skjønne, hvoraf dette kommer sig, eller hvorledes Resultatet yderligere skal forbedres. Til Hjælp ved en saadan Regnskabsførrel har Hr. Halsbark Stabell udarbejdet en Lommebog for Landmænd, som vi maa anbefale til vore Læsere. Den indeholder en Almanak med aabne Rum for Notitser og forskjellige Tabeller for Udsæd, Avling, Melketabel osv. og til Slutning en oplinjert Regnskabsbog, der er fuldkommen tilstrækkelig for dem, som ikke ville gjøre sig brede med at føre „dobbelt italiensk“ Bogholderi. Desuden indeholder Bogen forskjellige andre Tabeller over Maal, Mængde og Vægt, Renteberegning, Omkostninger ved aabne og lukkede Grøfter, Husdyrenes Drægtighed osv., saa der er Meget, som en Landmand kan have Nytte af at lære eller flaa efter. (Dybwads Forlag, Kristiania).

Af skandinaviske Blades Indhold i sidste Uge. I Sverige behandles for tiden flere Spørgsmaal vedrørende Folkeundervisningen og Folkedannelsen. Bevægelsen synes især at gaa ud paa, at frigjøre Skolevesenet for et altsor stort og ensidigt Tryk af Præsterne, og samtidig befordre almen og national Udvikling i Samklang med en lukket Kristendom. Drettelse af Folkehøjskoler omfattes derfor med stigende Interesse, og senest berettes fra Malmø, at Provst Dr. C. Bergman i Vinsløf samt Kornhandler

Sv. Jønsøn arbejde med Iver for Sagen og er nys rejste til Danmark for at lære Folkehøjskolerens Indretning at kjende. Paa den anden Side har der paa Rigsdagen været klaget over, at Kirkeministeren ved at tilstaa Statsbidrag til nogle Tidsskrifter, der udbreder sygelige og for Udviklingen tilbørlige Ansuelser om Skolens Gjæring. Rektor Siljestrøm ønskede derfor i en Rigsdagsforsamling at faa Rede paa, om Undervisningsministeren Hr. Carlsson som Regjeringsmedlem godkendte hine Skrifters Udtalelser, der vakte Betyrning hos Skolens Venner.



En Gade i Tamatave paa Madagaskar.

Statsraad Carlsson gav dog kun halve og hule Svar, hvis Mening dog synes at have været den, at han nødvendig vilde have noget Ansvar og end nødigere vilde udtale dette. Imidlertid fortolkes Svaret saaledes, at Regjeringen ogsaa vil understøtte Skrifter, der gaa i rak modsat Retning af

nemgaelfe; en af Bemærkningerne indeholdt, at Statsraad Lagerstråle ved at kontrahere en Beslutning, som han ikke havde udtalt i Statsraadet og som hellerikke var bifaldt af Statsraadets øvrige Medlemmer, ansaaes for at have handlet mod Grundloven. Den dablende Bemærkning blev af andet Kammer givet Bifald med 81 mod 77 Stemmer; men om Statsraad Lagerstråle deri vil se et Mistillidsvotum og tage Afsted, er et andet Spørgsmaal.

— Den danske Kirkeminister har for Rigsdagen udtalt sig saaledes, at han i det Væsentlige sees at slutte sig til sin Forgjængers Opfatning af Kirke- og Skolespørgsmaalene. Specielt vil han slutte sig til Valgmenighedsloven.

Ved tredje Behandling af Vernepligtsloven i Folkethinget blev Forslaget om Præsteres Fritagelse for Vernepligt atter forkastet med blot 14 Stemmer. Den hele Lov gaar nu til Landstinget. — Folkethinget har nægtet at ville bebyndige Regjeringen til at afslutte Kontrakt i Udlandet om Anskaffelse af et Pantserstib til 800,000 Spd. Man tror ikke, at Sagen dermed er afgjort, thi man ventter, at Landstinget, der senere skal behandle den, vil sende den tilbage til Folkethinget med Bifald, og da er der Udsigt til Bifald ogsaa i Folkethinget.

At en saa betydelig Sum er en vigtig Sag for Marinens Udvikling, siger sig selv, og i danske Blade rejstes derfor stærke Tvivl om det var rigtig gjort af Folkethinget at nægte sit Bifald.

„Fædrelandet“ mener for vist, at Præsiden ikke vil opfylde Pragerfredens Bestemmelser, og ser en Betydelighed herpaa i den Ting, at Præsiden nu agter at stride til Udbetaling af 14½ Millioner Spd., som de erobrede Hertugdømmers Andel i den danske Statsgjæld. Thi vilde Præsiden afstaa endel af Slesvig, saa uddetalte det vistnok ikke den hele Statsgjæld for senere atter at kræve noget tilbage. Et Telegram om at den danske Forretningsfører i Wien, Hr. Falbe, skulde have henvendt sig til Rigskansler v. Boust for at søge Østerrigs Indskyldelse gjort gjældende i Sagen, er officielt blevet benægtet.

— „Nedenæs Amtstidende“ ytrer i en politisk Leder blandt Andet: „Vi tro den Tid er kommen, at et stærkere bondevenligt Parti i Thinget har sin Berettigelse, og dette vil visstnok ikke nu lægge Haand paa Landens Højhed eller være med paa at dræbe Intelligenjen.“ Bladet mener, at „Troen paa vor

Tone til at et selvstændigt Liv“ og Troen paa „at gamle Norge er et frit og selvstændigt Land“ trænger til at styrkes.

„Aftenbladet“ har haft en meget vittig Artikel, hvori der drives megen Løjer med Morgenbladets Udtalelser om Statsraad Bergeland. Senere har baade Redaktionen og Indsendere udtalt sig misbilligende om de personlige Angreb og det Partihad, der stikker frem gennem „Morgenbladets“ mange forskjelligartede Angreb paa Statsraad Bergeland. Ogsaa enkelte udenbys Aviser synes at have en misbilligende Opfatning af „Morgbl.“s Forhold.

„Vergensposten“ har atter flere Artikler om Maal-



Billeder af de Indsødte (Homer) paa Madagaskar.

de nu understøttede. En tredje Sag er Spørgsmaalet om Statsbidrag til offentlige Forelesningers Udholdelse i Stockholm. Regjeringsforslaget herom gaar ud paa 2,500 Spd. aarlig; i første Kammer blev de efter Østeborgsrepræsentanternes Forslag nedsat til 1250 Spd., men i andet Kammer helt ud afslaaet; Fællesvotering skal nu afgjøre Sagen. Stockholmsbladene er højst utilfredse med den ringe Interesse, Rigsdagen viser et saa almenlystigt og almenbannende Foretagende, og de flaar paa, at Østeborgerne med unaturlig Iver modarbejde Sagen.

Den svenske Rigsdags Protokollkomite havde gjort endel Bemærkninger efter Statsraadsprotokollernes Gjen-

gen; de er nærmest foranledigede ved et nyt udgivet Smaaskrift af Student E. Mohr.

De sidste Begivenheder.

Vi have tidligere omtalt, hvor ugunstigt for Prøjsen de i Baden og Bayern foretagne Valg til Landparlamentet faldt ud og hvor liden Glæde det lod til at den prøjsiske Regjering skulde faa af denne Bismarcks Opfindelse. Nu har der ogsaa været foretaget Valg i de to andre sydtyske Stater, Würtemberg og Hessen-Darmstadt, og Udfaldet er her endnu mindre stiftet til at styrke Haabet om at Tysklands Enhed lader sig istandbringe ad fredelig Vej. Næsten overalt har det antiprøjsiske Parti sat sine Kandidater igjennem og næsten overalt med en knusende Stemmeflerhed. I den würtembergiske Hoved- og Residensstad, Stuttgart, opnaaede saaledes den prøjsiske Kandidat kun 4000 Stemmer, medens Selvstændighedspartiets Kandidat fik 10,000; i en anden Valgkreds fik Ministeren Barnbüler, hvis fiendtlige Stemmning ligeoverfor Prøjsen er noksom bekendt, henimod 5000 Stemmer, medens hans „national-liberale“ (d. e. den prøjsiske) Modkandidat ikke naaede højere op end til 700 Stemmer o. s. v. Valgkampen førtes derhos paa en saadan Maade og fremkaldte saadanne Meningsudbrud og Udtalelser, at det er umuligt at misforstaa eller bortrøsnere Betydningen af disse Tal. Der var naturligvis ikke Tale om Toldspørgsmaal eller om at gjøre andre saakaldte „praktiske“ Hensyn gjælbende ved Bestemmelsen af de opstillede Kandidater. Valgene blev overalt opfattede som en Lejlighed til at faa det klare, om man ønskede en Opgaaen i den prøjsiske Hælsat eller om man vilde have bevaret de tyske Smaaasters historiske nedarvede Selvstændighed, og her er det værd at lægge Mærke til, at det i Würtemberg saavel som i Bayern og Baden var Demokraterne, d. e. de virkelig frisindede og folkelige Mænd, der stillede sig i Spidsen for Selvstændighedspartiet. Efter Beskrivelserne i prøjsiske Blade har de würtembergiske Demokrater overalt ved Valgmøder og i Folkeforsamlinger optraadt paa en Maade, som vidner om det mest gløbende Had mod Prøjsen. De have givet de forfætteligste Historier til Bedste om Stattebyrderne i det nordtyske Forbund (hvilke heller ikke er til at spøge med); de have talt om prøjsisk Trældom, prøjsisk Knut og prøjsisk Absolutisme i de hensynsløse Udtryk. Ved en Valgforsamling i Nærheden af Stuttgart optraadte en af dem og forsikrede, at det saakaldte Nationalparti ikke havde andet isinde end at føre den fede schwabiske Ro til Berlin for at den kunde blive dygtig mellet af de forsultne Prøjsere. Hvis Würtembergerne vilde være Mænd, skulde de kaste Enhver paa Døren, som vovede at komme frem med prøjsiske Valgagitationer. Da der desuagtet senere optraadte en prøjsisk-sindet Taler, raabte flere i Forsamlingen med høj Røst: „Vi vilde være Østerrigere, ikke Prøjsere!“ hvorefter der samlede sig en stor Flok, som rykkede frem med Stokke, Sten og store Knive for at gjøre et Angreb paa de saatalrige Prøjservenner, der skyndsomt maatte tage Flugten, da Stedets Øvrigheder ikke ydede dem den ringeste Beskyttelse. Ved et Folkmøde i Darmstadt erklærede en anden bekendt Demokrat endog højt fra Talerstolen, at det frisindede Parti i Tyskland ikke saa nogen anden Udvej til Frelse, end et nyt Slag ved Jena, paa hvilket der da senere maatte følge et nyt Slag ved Leipzig; med andre Ord, Taleren henviste til Udlændets (Frankriges) Indblanding som til et Haab, der endnu var levnet ligeoverfor det omsiggribende prøjsiske Voldsherredømme, og der meldes intet om, at den tyske Patriotisme kom i noget Dyrer ved denne mærkelige Ytring. Saa skjønne Virkninger har altsaa allerede den Bismarckske Politikk hast til at forene og sammensmelte alle tyske Stammer.

Det de sydtyske Demokraters bitre Had imod Prøjsen er ingenlunde saa unaturligt, som den prøjsiske Presse giver sig Mine af at tro, omvendtssjunt de dele det med sine konservative Modstandere. Det kan ikke være tvivlsomt, at en tysk-prøjsisk Hælsat vilde blive den frie og folkelige Udviklings Grav, og der er allerede nu erhvervet en fuldkommen tilstrækkelig Erfaring i saa Henseende. Et Erobringsmonarki kræver Eruband for at holde sammen; en Hælsat, der skal omslutte uensartede eller historisk adskilte Bestanddele, maa regeres med Politistokken og er, ifølge sin Art og sit Væsen, fiendelig mod enhver Art af Selvstyrelse. Da Prøjsen traadte ind paa Udsiddelses- og Erobringspolitikens Baner, brød det med det samme oververt med den tidligere Udvikling imod Frihed og en sand parlamentarisk Forfatning, og Berlin er derfor nu tiltrods for at det er bleven Sæde for flere Arter af repræsentative Forsamlinger end nogen anden Hovedstad i Europa, tiltrods for sin nordtyske Rigsdag, sin prøjsiske Landdag og sit tyske Landparlament, væsentlig en Kaserne og Prøjsen er

mere og mere bleven et Militærdespoti og en russisk Politistat.

Man maa saaledes finde det ganske naturligt, at de sydtyske Demokrater og Fremstridsmænd ikke for nogen Pris vilde lade sig gjøre til Prøjsere, men at de endog snarere vende Blikket mod Østerrige, der saalænge har gjældet som den uforsonligste Modstander af al Folkefrihed. Østerrige lod sig belære ved den sidste Krigs bitre Erfaringer, det brød ugenkaldelig med Hælsatssystemet; dets Politikk har siden 1866 gaaet ud paa at søge Rigets Styrke i Nationaliteternes frie Udvikling, og det har ved denne Politikk vundet Anseelse og Popularitet i og udenfor Tyskland i samme Mon som dets Overvinder ved Sadoma har tabt. Den østerrigske Regjering har i disse Dage gjort et nyt og betydningsfuldt Skridt ind paa de frisindede Reformers Vej ved en Lov, der indfører borgerligt Ægteskab og i Principet bryder oververt med det under en ældre Regjering indgangne Konforbat med Paven, der fikrede den katholske Gjefflighed i Østerrige udstrakte og for Rigets Frihed og Velstand skadelige Rettigheder. Lovens første paa stærk Modstand i Herrehuset, hvor Kirkefyrterne og flere højadelige Medlemmer, der sluttede sig til dem, erklærede den for et Brud paa indgangne Forpligtelser, der vilde sætte en uudstøttelig Plet paa Østerriges Ære; men efter et dygtigt Forsvar af flere af Ministrene og efterat Ministeriet havde erklæret at maatte fratæde, saafremt Herrehuset forfattede det forelagte Lovudkast, blev det vedtaget med 60 Stemmer mod 34. Dette Udfald har vakt en almindelig Jubel rundt omkring i de østerrigske Stater. Flere af Ministrene, der havde bidraget til at drive Lovens igjennem, bleve, da de forløb Mødet, Gjenstand for en begejstret Hyldest af de udenfor forsamlede talrige Folkemasser; om Aftenen var Wien illumineret, og senere er der indløbet Takadresser til Regjeringen fra flere af de østerrigske Byer.

Myheder.

Følster den 15de Mars. (Brev til Norsk Folkeblad). Snesfred: Det er et uhyggeligt Veir; Vind og Snesdrev hører til Dagens Orden. Alle mindre Jordbøninger i Dalen ere aldeles oversylde, dels af den i de 3 sidste Uger faldne Sne, dels af tidligere Snefald, som med Regn og derpaa følgende Kulde er saa fast, at alle Snesfred af den ovenpaaliggende, løse Sne løbe let over Urer og underliggende Morads, ja stanses ikke i den pilsnare Fart ved høje, Huse eller Andet, som ligger paa dens Vej. Folket er ængstelig; det venter en uvelkommen Gæst ovenfra Fjeldstrænderne. Det er ved Kl. 5—6 den 10de Februars Eftermiddag. Uf! Vi høre et Døn, ligt Vindens Susen. Et magtigt Snesfred styrter ned over Gaarden Heggen (indre), river med sig alle Huse med Indtagelse af en Husmands stue der ligger lidt afides fra selve Gaarden. Husmanden, Knud Olsen, maa se og komme sig ud; men Gangen er oversylt med Sne. Udiggennem et Bindu er den eneste Vej, der aabnes for den gamle Mand og Kone. Medens disse holde paa at finde Udgang, kommer en Tjenestegut barbenet ilende hen til dem. Han har fra Rasen fundet en Abning opimellem Tømmerstokke. Under forfat Livsfare maa nu disse Folk begive sig hen til Nabogaarden, der ligger et godt Stykke Vej borte fra Ulykkesstedet. I sin forfættelse over det Forefaldne og under ængstelig Forventning af flere Redstyrninger føre de stampende afsted i den dybe Sne, der visnok adskillige Gange naar dem ligetil Hofterne, omgive af det tykkeste Snesdrev, der ofte stopper Mandedrættet. — For Naboen at gaa hen til Stedet, er iaften efter menneftelige Beregninger at gaa i Døden, uden at virke noget Godt. Det maa altsaa opfattes, til det igjen bliver lyst. Saa tidlig som mulig er Nygten udspredt til Nabogaardene, og Hjælp fra alle Kanter strømmer efterhaanden til. Vi følge hen til Ulykkesstedet for at se, hvad der forefalder. Hvor skulle vi nu begynde vore Undersøgelser? Høre vi dem spørge. Ja, dette Spørgsmaal er ikke saa ligefrem at besvare. Uden videre Overlæg begynde de at grave af alle Kræfter, men udenat finde, hvad de søgte. Det er allerede hen mod Aften, og Kræfterne begynde at svigte. Vi se dem hvile et Øjeblik, og medens de staa her i Betænkning, vilde vi fortælle, at nævnte Gaard var beboet af 2 Gaardmænd og, som ovenfor sagt, 1 Husmand, af hvilke den ene Gaardmand, Kolbenths Samuelsen, for Tiden ophalder sig paa Fjeldet i Rinn. De ere atter begyndte sit Arbejde til videre Undersøgelse. Der finde de sidstnævnte Mand's Moder og Søster, begge i Nærheden af Dønen. Moderen er død, Datteren er endnu ilive, men meget svag. Hun har raabt til sin Moder, som laa ganske i Nærheden, men har kun engang faaet til Gjensvar et svagt Pift. Der findes Mandens Hustru. Hun ligger nede ved den Syllen af nederste Væg, hvoraf er til-

bage et Par Stokke. Dgsaa hun er død! og under hende sees en Blodsump. Endnu mangler hans 2 Sønnar. De findes nedentor Stuemuren under den ved Huset's Fald hvælvede Seng, ligeledes døde! Uf, skaffers Kolbenths! hvilet hjem at vende tilbage til! Alle Huse begravede i Massen og Stedet forvandlet til en Snesrken. Nu løbe hans saa flere Familie ham ikke som sædvanligt imøde ved Tilbagekomsten. Alt dødt, og Glæde og Tilfredshed er forvandlet til Sorg og Græmmelse.

Folket er træt af dette uhyggelige Skue; men saavidt Kræfterne tillade, gjøres endnu Forsøg, om der mulig, medens det endnu ikke er ganske mørkt, kan findes Noget fra Naboen's Hus. Her er begravet en Familie, bestaaende af 11 Mennefter, 9 Børn med deres Forældre! Efter megen Anstrængelse med at bortskaffe Sne og Tømmerstokke findes den ældste Datter, død. Da der paa dette Sted ikke findes flere, maa Folket, paa Grund af, at Mørket allerede er over Hovedet, og de desuden ere afmægtige, forlade Stedet og ende altsaa Arbejdet, der idag har bragt gruopsækkende Synar. Dyrerte og ængstede vandte de bort til de forskellige, nærmestliggende Gaarde for saa tidlig som mulig den følgende Morgen at kunne fortsætte Søgningen.

(Fortsettes).

Ullensvang 16de Marts. (Brev til Norsk Folkeblad). Naar vi her tager til Mæle om, hvad der i Norsk Folkeblad No. 10 d. A. er skrevet om Gavnigheden af en Folkehøjskole i Hardanger, saa ser det af tvende Grunde; først fordi vi i et og alt hylde, hvad der i nævnte Numer er sagt, og for det andet, har vi nu nylig hørt sige, at en theol. Kand. Konow skal være paaveje med at oprette en sfig Lærestanstalt ude ved Halsnøen i Søndhordaland.

Det være os tilladt igjennem disse Linjer at gjøre et Dpraab til Indvaanerne i Kinserviks Præstegjeld om ret at lægge Haand paa Folkehøjskole-Værket, saa at der ret snart kunde blive en Folkehøjskole herinde „i det underbejlige Hardanger“. Trangen er her til at lære, og Lyft har Folket til at høre om Noget, som i Virkeligheden er godt og livstabile. Midler har vi, og Viljen kommer nok ogsaa til med. Lad os bygge os en Skole paa samme Vis som Folkehøjskolerne er byggede; lad os lægge hver sin Sten til Huset, hver sin Lyft til Værket — se — da vil det snart blive færdigt; thi Enighed bryder Vejen, selv der, hvor Autoriteter stiller sig mod os.

Den, som har læst B. S. „Mariehøst“ i Norsk Folkeblad No. 9 og 10 for iaar, han har seet, hvad der i vort kjære Østderland, Danmark, er gjort for Folkeoplysningen. Og hvad kan ikke ogsaa vi gjøre! Jo vi kan, om vi vil, gjøre meget, og det med liden Opofrelse. Sæt nu, at En gav en Daler, en Anden en Lønnerstok, en Tredie et Dagsværk osv., ligesom i Danmark, hvor snart blev ikke da Huset færdigt? Jo det vilde inden ganske kort Tid staa smykket med duftende Majblomster, plukkede af det varme Folkehjerte — med Nordens Saga-Lys til Bindu og Indgangspørt. Den, i denne Hal af voksende Ungdom, vil bære den paa sine kraftige Arme, saa vi ej behøver at tro eller frygte, at den vil dø i Armod. Det gjelder blot, at faa en folkelig Lærer, en Mand, som har Syn for Livet, Kraft til Daaden, en rigtig folkelig og kirkelig Mand. Sam faar vi nok ogsaa, saafremt vi vil have ham.

Som ovenfor antydet, har vi hørt omtalt, at en Bergenser (Konow) skal, for at give Stordøens Seminarium en Modvægt, ville oprette en Folkehøjskole, som tidligere sagt, paa Halsnøen i Søndhordaland. Dette kan vi Kinservikere ikke blive rigtig fortrolige med; thi vi tro, at en Folkehøjskole er mere værd end at stille modstride et Seminarium! Nej, lad Skolen, hin folkelige, gaa lige forbi Seminariet! Nejs det Værk frit uden at ville gjøre det til en Modvægtstang, men til en Løstestang af Folkeaannden, Folkelivet og alt, hvad godt og sundt er! Kom, uagtet vi slet ikke kjender Dig, herved til os! Blot man ser hen paa Beliggenheden, saa er denne mere i Centrum her, end ude paa Halsnøen. Det er ej umuligt, men meget mere rimeligt, at Gutter fra Telemarken, Hallingdal, Numedal og ej at glemme Bøvs vilde gjæste Skolen, hvis den blev hos os herinde, hvorimod de maafte opdigt vilde tage ud til Havnkanten, da de der vanskelige vilde trives, og uden Trivsel nytter det ej at gaa i Skole. Vi haaber saa, at Du kommer, og vær hjertelig velkommen! — Som et meget bekvent Sted at anlægge Skolen paa, skal jeg nævne Gaarden Dypendal tæt ved Ullensvangs Præstegaard.

Lad Folkehøjskolen i Dal og Fjeld,
I Oranelunde, i Gry og Rvæld
Bort Hjerte bløde
Dg Sjelen føde
Til fælles Hæd!

En Ven af Folkehøjskolen.

Fanetoget for Kongen fandt Sted Søndag Middag under de heldigste Omstændigheder med det dejligste Vejr. Deltagerne i Processionen antages mindst at have været 6,000, og den tilstrømmende Folkemasse kan visseilig an-

fende af Smerte optog Slangen Kampen paany; men fra dette Øjeblik syntes Ratten at behandle den med fuldstændig Ringeagt, og medens det nedtraadte Dyr havde al Møje med at komme tilaande igjen og ikke bevægede andet end halen, fandt Ratten den største Fornøjelse i at behandle denne Hale paa den bedste Maade med sine Poter.

Kampen havde allerede været i et godt Kvarter; Slangens Modstand blev svagere og svagere, Ratten begyndte at kjede sig. For at komme tilende hermed, greb han heftig Slangens Hale i sine Klør, formodentlig i den Hensigt at hidse den til at optage Kampen paany, hvilket ogsaa lykkedes; da greb Ratten den med Lynets Hurtighed midt over Hovedet og bed den med hele sin Kraft. Slangen sank om — den var død. Efterat Ratten havde udført en liden Strigejold, vendte den foragteligt Hovedet bort og gik tilbage til Døren, hvor den lagde sig ned, uden paany at værdige sig Døser et eneste Blif.

(S. L.)

Lukket Omflag koster Bladet 4/3 mere for Fjerdingaaret; de, der kun have betalt 3/3, maa ved næste Indsendelse erlægge det Resterende.

Kirkefangerombudet ved Spindeled Ammerkirke, Nisørs Præstegjeld, hvoermed er forenet Læreropost ved Spindeled faste Skole og Omgangs-skole i Homme Kred, kundgjøres herved ledig. Skoleholdet er for Tiden 12 Uger i hver Kreds eller 24 Ugers aarligt Skolehold. Der gives ingen Klofterbolig eller Jordvei. Indtægterne af Kirkefangerombudet bestaar i: a) Degneløn af Kirken 1 Spd. 1 Mk. aarlig; b) Klofterholden 2 Spd. aarlig; c) 1/2 Skjeppe Byg af de Højstadsindvaanere, som bruge Skildat Jord i Spindeled Sogn. Kirkefangerombudets samtlige aarlige Indtægter udgjør 130 Spd. Skoleholdet er fastsat til 1 Spd. 1 Mk. 12 Sk. pr. Uge, foruden Kost og Logis in natura i Skoletiden hos Indvaanerne af Homme Kred, medens der derimod i Spindeled Kreds derfor erlægges Pengesgodtgjørelse. Ansøgning om denne Post, som strax bliver at tiltræde, ledsaget — foruden af Attest om Duellighed — til lige af Særegt Studsmaal fra Ansøgers Sognepræst om moralsk Vandel, tilset for Kirkefangerombudets Vedkommende til Stiftets Biskop med Tilføje, om den i Kirkeritualet befalede Degned er afslagt, og for Læreropostens Vedkommende til Stiftsdirektionen bedes i betalte Breve indsendt til Undertegnede, Sognepræst til Nisørs Præstegjeld til 9de Mai førstkommande.

Nisør den 27de Marts 1868.

P. B. Wettergreen.

I Eggers Præstegjeld nærved Drammen er en Læreropost ledig ved Fasts-kole i nedre Mjølsvigs Skolekreds. Den aarlige Undervisning er 40 Uger og den aarlige Løn af Skoleassien er for Undervisningen 60 Spd.; dertil som Kostgodtgjørelse 40 Spd. og til Brænde 10 Spd.; ialt 110 Spd. Læreren har derhos fri Bolig i Familiebekemmelighed i Skolelokalet. Ansøgninger, tilsete til Stifts-direktionen og bilagte med Attest, som bør omfatte ogsaa den sidste Tid, maa indsendes inden 6 Uger i betalte Breve til

J. Dons,
Sognepræst.

Soug i Eger den 24de Marts 1868.

Læreropost ved Systers Fasts-kole er ledig. Skoletiden er 27 Uger, Lønmaal af Løn, 6 Drt pr. Uge. Kostholdsgodtgjørelse har hidtil været svaret med 27 Spd. af Kredsens Opfyldere. Med denne Post er forenet Kirkefangerbestillingen ved Præstegjeldens Hovedkirke. Indtægterne af samme: Klofterhold, omtrent 5 Ddr. Byg, af Kloftergaarden, der antagelig vil blive bortfolgt, formentlig 70 a 80 Spd. De uviste Indtægter beløbe sig til 15 a 20 Spd. Klofterbolig haves ikke. Til Brug for Kirkefangeren er overladt et Stykke Jord af Præstegaarden, hvorpaa kan avles omtrent 8 Tønder Potetes, og hvoraf svares aarlig Afgift til Sognepræsten 2 Spd. Der forlanges Attest om Syn-dighed i at spille Orgel under Gudstjenesten. Andragender, bilagte med Vidnesbyrd og tilsete til Stifts-direktionen, indsendes i betalte Breve inden 6 Uger fra Dato til Systers Skolekommission.

Lyster den 21de Marts 1868.

Ledig Bestilling.

Vagtmeisterposten ved Hammerfest Distriktsfængsel er ledig fra anstændende 1ste Juli. Den aarlige Løn er 180 Spd., hvortil kommer fri Bolig bestaaende af 3 Værelser med fornødne udsvendige Bekvemmeligheder, samt frit Lys og Brænde. Vagtmeisters Godtgjørelse for Straf- og Varetægtsfangens Bespisning er 24 Sk. daglig. Fængslets, Retsskolelets og Inventariets Renholdelse, samt Fangerens Vask, forsaaet den ikke kan paalegges dem selv. Skjæring af Brændet og samtlige Lokalers Opildning besørjes af Vagtmeisten uden særskilt Godtgjørelse. Ved Fængslet er ansat en Slutter. Som Følge af Retsskolelets og Vagtmeisterboligens Forening under et Tag med Borger-skolen og Sparebanken, har Vagtmeisten at besørge disse Indretningers Lokaler renholde m. v. for en aarlig Godtgjørelse af 22 Spd.

Med Vagtmeisterposten er derhos forenet en Bestilling som Politibetjent, Vykjener og Stenvesind, hvilken afsones med Sportler og Andel i Bøder, som i de sidste Aar har andraget til omkring 200 Spd.

Ansøgninger om denne Bestilling, hvis samlede Indtægt faaledes kan anslaaes til 400 Spd. aarlig foruden fri Bolig, Lys og Brænde, modtages af Undertegnede inden Udgangen af April d. A.

Finmarkens Amtmands embede den 11de Marts 1868.

J. Holmboe.

Paa den Gyldendalske Boghandels Forlag er udkommet og at faa i alle Boglader i Norge:

Svenskerne paa Kronborg.

Historisk Roman i to Dele

af H. F. Ewald.

2 Spd. 57 Sk.

Af samme Forfatter er tidligere udkommet:

Valdemar Krones Ungdomshistorie. Roman i to Dele. 2det Oplag. 88 Sk.

Familien Nordby. Roman i tre Dele. 2 Spd. 57 Sk.

Johannes Falk. Roman i to Dele. 2 Spd. 8 Sk.

Grundkapital: To og en halv Million Speciedaler.

Brand- og
Livsforsikrings-
Selskab

"S V E A"

i
Göteborg.

overtager ved Undertegnede

Brandforsikringer til meget billige Præmier, og kan paa Grund af udstrakte Reassuranceforbindelser selv de største Beløb antages til Forsikring.

Livsforsikringer Forsikring paa Livstid, Forsikring med Andel i Gevinster, Forsikring med Halveredit paa Præmien; Forsikringer, hvorefter Forsikringssummen udbetales ved en bestemt Alder, og flere Andre. saavel i indeulandske som svenske og danske Havne, forsikres til meget billige Præmier.

I Landdistrikterne overtages Forsikringer til 30 — tredive — Skilling af hvert 100 Spd. pr. Aar ved at henvende sig til Hovedagenturet i Christiania eller nærmeste Agent.

I Landdistrikterne kan flere Agenter paa Andragende antages.



Ved mulige Tilstigheder, der ikke blive bilagte ved Voldgift mellem den Forsikrede og Selskabet, underkaster Selskabet sig de norske Domstoles Afgjørelse.

Hovedagent: Adolsteen Knudsen.

Kontor: Revierstræde No. 2.

Bed Aershuus Amts Landbrugsskole begynder et nyt 2aarigt Kursus 27de April førstkommande. For at optages som Elev, hvortil Bønderpaaen inden Amtet ere fortrinnsberettigede, fordrer ingen specielle Forkundskaber. Betalingen, 2 Spd. maanedlig, erlægges forstubsvis. Ved Skolen er 2de Fripladse. Anmeldelser af nye Elever, ledsaget af Vidnesbyrd om moralsk Vandel samt Lægeattest, bedes fremstjædt til Undertegnede inden Udgangen af indeværende Maaned.

Kysten i Ullensaker 13 Marts 1868.

R. Stenbuch.

Brandforsikrings-Selskabet

„NORDEN“

overtager Forsikringer i Landdistrikterne paa almindelige Landbonærings-Gjenstande til 1/4 pCt. eller 30 Skilling af 100 Spd. for Aaret; man henvende sig til Hovedcontoiret i Christiania eller nærmeste Agent.

Jacob Ihlen. H. F. Løkke. Olaf Olsen.

M. Langaard. J. Birch.

C. F. Gjerdrum,
adm. Directeur.

Aars og Voss's Skole.

Indmeldelser til det nye Skoleaar, som begynder i August, modtages paa Kontoret Kl. 11—12 Formiddag. Det bemærkes, at Realafdelingen, hvorfra der dimitteres til Krigsskolen, nu er i Gang med alle sine Klasser.

Sprit Edikke.

Fra vort nyt anlægte Edikkebryggeri tillade vi os at anbefale Spritedikke af en fortrinlig kvalitet, idet vi henviser til nedenstaaende Attest fra Hr. Professor i Chemi P. Waage.

Kristiania den 13de Marts 1868.

Simers & Co.

Ved at lade undersøge den Edikke som fabrikeres af DHerrer Simers & Co. samt 4 Sorter fransk Edikke, har jeg fundet at førstnævnte baade i Henseende til Reenhed og Styrke overgaar de undersøgte udenlandske Sorter.

Kristiania den 9de Marts 1868.

P. Waage.

Hos F. Beyer i Bergen er udkommet og faaes i Bogladerne:

G. Mohr, Om Maalsagen og det Bergenske Maalstræv, 12 Skill.

I alle Landets Boglader faaes:
Om Aarsagerne til Gaarets Afalden og tidlige Graanen samt Forholdsregler til Forebyggelse og Helbredelse af disse Dander (ledsaget af Anbefaling fra en Læge), Pris 12 Sk.

Abt. Cammermeyer.

Paa mit Forlag er udkommet og faaes i Bogladerne:
Arndts Konfirmationsgave til Ledagselse gjen-nem Livet, oversat af F. M. Bugge, 3die Oplag 1868, indb. 60 Sk., med Guldsnit 84 Sk.

Henr. Müllers Aaade og Sandhed eller kristelig Skatliste, korte Betragtninger til hver Dag i Aaret (ordnede efter Luthers lille Katekismus), oversat af J. E. Unger, indb. 60 Sk., med Guldsnit 96 Sk. F. Beyer i Bergen.

Ugefrüitet For Ungdommen,

udgivet af
Fald Etter m. fl.

kan endnu faaes fra No. 1.

Pris 48 Sk. pr. Halvaar og 8 Sk. i Porto.
Tryk. Bogtrykker Guntersten Storgaden 18.

Ny illustrerad Tidning

anmälar till prenumeration sin fjerde ärgång. Fortgående på samma bana, som hittills tillvunnit henne en ständigt ökad publiks bevägenhet, skall tidningen sträfva att i text och bild motsvara hvarje billig fordran.

Från Onkel Adam, Orvar Odd, Jo. Jo., Erik Bögh, Victor Ryberg, Fr. Hedberg, Lea, Carlino, Pilgrimen, L. Dietrichson, C. L. m. fl. har redaktionen att motse bidrag äfven under ingående år, och Aug. Blanchés tecknar fortfarande i Ny Illustrerad Tidnings spalter sina „Taf-lor ur Lifvet.“

De flesta bland våra framstående konstnärer lemna bidrag till tidningens illustrationer, och serier af Edv. Berg, A. Malmström, V. St. Lerche, T., m. fl. komma att fortgå. Åt den fosterländska konstens skilda grenar skall tidningen egna en liflig uppmärksamhet. Serien af Rigsdagsporträtter kommer att fortsättas, äfvensom naturvetenskaplig och konsthistorisk öfversigt, samt för de särskilda årstiderna, en illustrerad mode-revy.

På Ny Illustrerad Tidning, som utgifves i Stockholm hvarje lördag och med fredagens aftonsposter expedieras till landsorten, kan prenumereras såväl å postkontoren som i bokhandeln samt inom hufvedstaden på de dagliga tidningarnes utdelningsställen och å tidningens egen byrå, Munkbrogatan n:o 6, hvarifrån tidningen, genom redaktionen försorg och utan någon kostnad för mottagaren, kringländer till der antecknade prenumeranter inom hufvedstaden.

Prenumerationspriset är lika öfver hela riket (i landsorten postförvaltarearfvet indberäknadt) 12 rdr. för helt år, 6 rdr. 50 öre för halft år och 3 rdr. 50 öre för ett kvartal.

Stockholm i December 1867.

Redaktionen.

Horsk Folkeblads

Kassereforretninger er fra 1ste April d. A. overtaget af Revisor H. Brandt, til hvem Bladets Skylbne bedes om at betale deres Gjæld til Bladet. Kassereforretningens Kontor er aabent hver Søndags Eftermiddag mellem 5 1/2 til 6 1/2 i No. 13 i Nedre Slots-gade.